

Służba zdrowia Rozdzielająco-Obserwacyjnych Sił Zbrojnych ONZ na Wzgórzach Golan (UNDOF)

KRZYSZTOF KORZENIEWSKI

Wojskowy Instytut Medyczny, Zakład Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni;
kierownik: kmdr rez. dr hab. n. med. R. Olszański

Korzeniewski K.

Służba zdrowia Rozdzielająco-Obserwacyjnych Sił Zbrojnych ONZ na Wzgórzach Golan (UNDOF)

W pracy przedstawiono strukturę organizacyjną i zadania służby zdrowia Rozdzielająco-Obserwacyjnych Sił Zbrojnych ONZ na Wzgórzach Golan z uwzględnieniem zabezpieczenia medycznego, sanitarno-higienicznego i przeciwepidemicznego personelu wojskowego i cywilnego, uczestników misji UNDOF. Misja na Wzgórzach Golan trwa już od 30 lat i jest najdłuższą dla uczestniczących w niej polskich żołnierzy. Znaczący wkład w jej powodzenie ma polska służba zdrowia, której przedstawiciele zabezpieczają nie tylko Polski Kontyngent Wojskowy, ale również poprzez stanowiska w Kwaterze Głównej UNDOF kierują służbą zdrowia całej misji.

Słowa kluczowe: służba zdrowia, ONZ, Wzgórze Golan

Lek. Wojsk. 2005; 81(3): 216–219

Korzeniewski K.

The health service of the United Nations Disengagement Observer Force in Golan Heights (UNDOF)

This article presents the structure and tasks of the health service of the United Nations Disengagement Observer Force in Golan Heights in the aspects of medical, hygienic and epidemiological cover of military and civilian personnel of this mission. The mission in the Golan Heights has last for 30 years and it has been the longest mission for the Polish soldiers. The Polish health service has a significant contribution to the success of this mission. Their representatives serve not only in the Polish Military Contingent, but also in UNDOF Headquarters where they manage the health service of the whole mission.

Key words: health service, United Nations, Golan Heights

Lek. Wojsk. 2005; 81(3): 216–219

W dniu 31 maja 1974 roku Rada Bezpieczeństwa ONZ uchwaliła rezolucję nr 350 na mocy, której powołała do życia Rozdzielająco-Obserwacyjne Siły Zbrojne ONZ (United Nations Disengagement Observer Force – UNDOF), celem utrzymania zawieszenia broni i wstrzymania działań wojennych pomiędzy Izraelem i Syrią oraz nadzorowania rozdzielania wojsk obu krajów na Wzgórzach Golan (po czwartej wojnie arabsko-żydowskiej) (2, 15). Wojska ONZ utworzyły strefę buforową, w której władza znalazła się nie w rękach Sił UNDOF, ale została przejęta przez administrację syryjską (Wzgórze Golan mają dla Syrii ogromne znaczenie strategiczne ze względu na bliskość stolicy kraju, Damaszku) (1, 13).

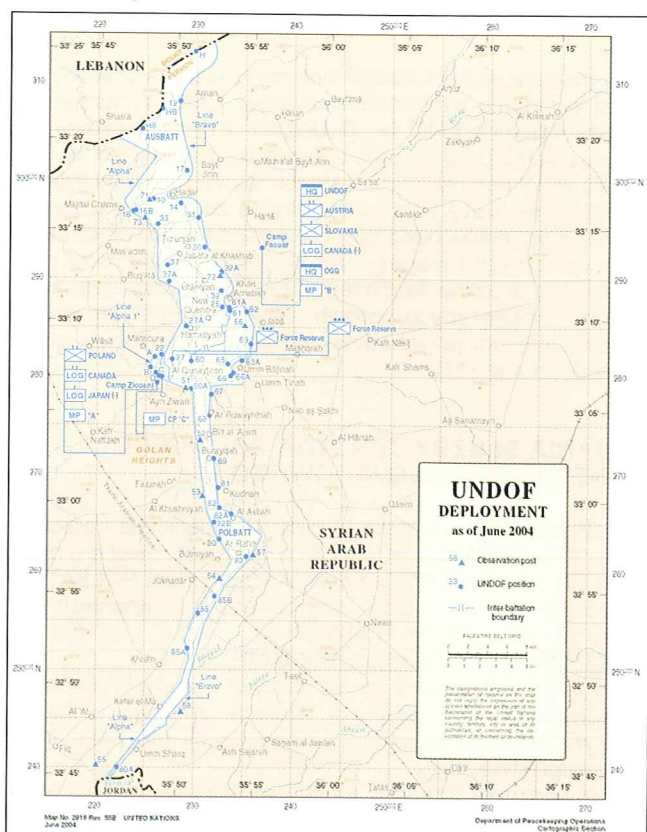
Na dzień 30.05.2003 r. w Rozdzielająco-Obserwacyjnych Siłach Zbrojnych ONZ na Wzgórzach Golan pełniło służbę 1060 żołnierzy (372 z Austrii, 357 z Polski, 191 z Kanady, 94 ze Słowacji, 45 z Japonii i 1 ze Szwecji), a także 37 osób cywilnych personelu międzynarodowego i 87 osób personelu lokalnego. W strefie operacyjnej UNDOF działa również misja UNTSO składająca się z 78 nieuzbrojonych oficerów z 20 państw, pełniących zadania obserwacyjne (przestrzeżenie zasad zawieszenia broni), rozlokowanych na posterunkach w całej strefie rozdzielania wojsk konfliktu. UNDOF posiada dwie główne bazy (Camp Faouar, Camp Ziouani), 44 stale obstawione i 11 stanowisk operacyjnych. Kwatera Główna UNDOF jest położona w Camp Faouar, poza tym utrzymywane jest biuro w Damaszku (16). Strefa rozdzielania wojsk na Wzgórzach Golan jest nadzorowana przez dwa bataliony operacyjne UNDOF. Pierwszy, pod dowództwem Austriaków, zlokalizowany jest w północnej części strefy. Składa się z dwóch kompanii austriackich i jednej słowackiej. Batalion polski w sile dwóch kompanii działa w południowej części strefy. Pełnienie służby operacyjnej opiera się na bazie sieci posterunków obserwacyjnych, pozycji i posterunków kompanijnych oraz patroli i grup szybkiego reagowa-

nia. Polski Kontyngent Wojskowy składa się z dowództwa, sztabu batalionu i kompanii dowodzenia po stronie izraelskiej (Camp Ziouani) oraz dwóch kompanii piechoty (operacyjnych) i personelu Kwatery Głównej UNDOF po stronie syryjskiej.

W Kwaterze Głównej Polskę reprezentuje Sekcja Medyczna z Szefem Służby Zdrowia UNDOF (7). Godnym podkreślenia jest również fakt, że w chwili obecnej Dowódcą Sił Zbrojnych UNDOF (Force Commander) jest Polak, gen. dyw. *Franciszek Gągor* (16).

Strefa rozdzielania wojsk rozciąga się na długości 75 km i jest szeroka od 9 km do zaledwie kilkuset metrów na południu. Najwyższym punktem strefy jest Góra Hermon (2814 m n.p.m.), na której (na wysokości 2224 m n.p.m.) znajduje się austriacki posterunek obserwacyjny. Z kolei najniższym punktem strefy jest depresja przy granicy z Jordanią, sięgająca 47 m p.p.m. Tak więc, różnica wzniesień na długości zaledwie kilkudziesięciu kilometrów sięga prawie 3000 m. Wzgórze Golan mają powierzchnię 1158 km². Zamieszkiwane są przez 20 000 Syryjczyków (18 000 Druzów i 2000 Alawitów) oraz 17 000 osadników żydowskich (3).

W latach 2002-2003 w rejonie operacyjnym UNDOF panował spokój, a Izrael i Syria przestrzegały zawieszenia broni. Mimo to, biorąc pod uwagę, że sytuacja na Bliskim Wschodzie jest wciąż napięta, dalsza obecność Sił Zbrojnych ONZ na Wzgórzach Golan jest w pełni uzasadniona. UNDOF pomaga w przemieszczaniu się ludności przez rejon rozdzielania wojsk Syrii i Izraela (studenci, pielgrzymi) oraz udziela pomocy medycznej miejscowej ludności w ramach pomocy humanitarnej. Misja na Wzgórzach Golan jest uznawana za jedną z tych misji ONZ, które osiągnęły największy sukces z punktu widzenia powierzonych obowiązków. W ciągu 30 lat jej trwania nie doszło do istotnego wzrostu napięcia pomiędzy Izraelem a Syrią w rejonie działania wojsk ONZ (14, 17).

Ryc. 1. Mapa rejonu operacyjnego Rozdzielająco-Obszewacyjnych Sił Zbrojnych ONZ na Wzgórzach Golan

Fig. 1. Map of operation area of the United Nations Disengagement Observer Force in Golan Heights

Źródło: The United Nations 2004

STRUKTURA ORGANIZACYJNA I ZADANIA SŁUŻBY ZDROWIA (UNDOF)

Służbą zdrowia Rozdzielająco-Obszewacyjnych Sił Zbrojnych ONZ na Wzgórzach Golan kieruje Szef Służby Zdrowia UNDOF (FMO - Force Medical Officer), będący jednocześnie oficerem medycznym Polskiego Kontyngentu Wojskowego. Podlega on służbowo CMPO (Chief Military Personnel Officer) i jest doradcą Dowódcy Sił Zbrojnych UNDOF (FC - Force Commander) w zakresie zabezpieczenia medycznego, sanitarno-higienicznego, przeciwepidemicznego oraz zaopatrzenia medycznego.

Szefowi Służby Zdrowia UNDOF podlegają fachowo i służbowo:

- Pracownicy Sekcji Medycznej (Medical Section) w Kwaterze Głównej UNDOF (HQ - Headquarters), wchodzący jednocześnie w skład Polskiego Kontyngentu Wojskowego:
 - FHO (Force Hygiene Officer) - odpowiedzialny za zabezpieczenie sanitarno-higieniczne i przeciwepidemiczne misji, na które składają się okresowe kontrole i inspekcje rejonów i obiektów zajmowanych przez jednostki UNDOF (ocena higieny wody, żywności i żywienia, higieny zakwaterowania wojsk, higieny osobistej żołnierzy, ocena występowania gryzoni i insektów i związanych z tym zagrożeń zdrowotnych) (5),
 - Laboratorium analityczne UNDOF (kierownik laboratorium, zastępca kierownika laboratorium, lekarz weterynarii, mikrobiolog) odpowiedzialne za przeprowadzanie badań hematologicznych, biochemicznych, bakteriologicznych oraz parazytologicznych krwi, moczu i kału, a także badań wody i żywności, nadzór weterynaryjny nad zwierzętami UNDOF (psy patrolowe), wykonywanie dezynsekcji i deratyzacji obiektów wchodzących w skład bloku żywnościowego, utylizacji materiału zakaźnego,

prorowadzenie gospodarki magazynowej i dystrybucja środków dezynsekcyjnych i deratyzacyjnych (6,12).

Szefowi Służby Zdrowia UNIFIL podlegają fachowo:

2. SMO's (Senior Medical Officer's) - Szefowie Służby Zdrowia poszczególnych kontyngentów, którzy:

- ✓ są odpowiedzialni przed FMO za służby medyczne wchodzące w skład kontyngentu (jednostki),
- ✓ zapewniają opiekę medyczną personelowi UNDOF według obowiązujących dyrektyw medycznych,
- ✓ nadzorują stan sanitarno-higieniczny i są odpowiedzialni za przeprowadzanie następujących zabiegów: fumigacji, dezynsekcji, deratyzacji, usunięcie materiału zakaźnego, chlorowanie wody,
- ✓ informują FMO o przypadkach śmierci, poważnych urazów, chorób zakaźnych, przyjęć i wypisów ze szpitali na terenie Syrii lub Izraela,
- ✓ rozpoczynają wniosek o repatriację medyczną,
- ✓ wprowadzają i nadzorują szkolenie z pierwszej pomocy medycznej oraz szkolą podległy personel medyczny w zakresie zabezpieczenia medycznego, sanitarno-higienicznego, p/epidemicznego i gospodarki materiałowej (7),
- ✓ wysyłają raporty medyczne do FMO, wykonywane zgodnie z dyrektywami medycznymi UNDOF, o działalności leczniczo-profilaktycznej służby zdrowia swoich kontyngentów. Należą do nich:

- raport miesięczny o leczeniu chorób i urazów personelu UNDOF - *per capita*,
 - raport miesięczny o leczeniu chorób i urazów personelu UNDOF - *diagnoses*,
 - raport o śmierci, poważnych urazach lub zachorowaniach personelu UNDOF,
 - raport o badaniach przeprowadzonych przez specjalistów cywilnej służby zdrowia lub hospitalizacji w placówkach służby zdrowia poza rejonem odpowiedzialności misji, na terenie Syrii lub Izraela (10).
3. UNDOF Dental Officer (stomatolog, będący oficerem medycznym Polskiego Kontyngentu Wojskowego) prowadzi działalność profilaktyczną i leczniczą dla personelu UNDOF na bazie dwóch gabinetów stomatologicznych w Camp Ziouani (POLBATT) i Camp Faouar (AUSBATT), zamawia niezbędne leki, materiały opatrunkowe i sprzęt stomatologiczny oraz jest odpowiedzialny za prawidłowe ich wykorzystanie, konserwację i utrzymanie stałego zapasu. W razie braku możliwości udzielenia pomocy przez stomatologa UNDOF, po uzyskaniu zgody FMO, pomoc stomatologiczna może być udzielona przez stomatologa cywilnego na terenie Syrii lub Izraela (7).

Służba zdrowia UNDOF prócz Sekcji Medycznej w HQ składa się z pododdziałów medycznych poszczególnych kontyngentów:

- kontyngent austriacki: Szef Służby Zdrowia (SMO), 2 oficerów medycznych (MO), 2 podoficerów sanitarnych, 6 sanitariuszy, 3 kierowców-sanitariuszy; 3 kompanie - w każdej 1 podoficer sanitarny,
- kontyngent kanadyjski: Szef Służby Zdrowia (SMO), 3 podoficerów sanitarnych, 1 kierowca-sanitariusz,
- kontyngent japoński: Szef Służby Zdrowia (SMO),
- kontyngent polski: Szef Służby Zdrowia (SMO), oficer medyczny (MO), szef izby chorych, 1 technik medyczny, 1 pielęgniarka, 1 sanitariusz, 1 kierowca-sanitariusz; 2 kompanie piechoty (posterunki nr 60 i 80) - w każdej 1 oficer medyczny (MO), 1 podoficer sanitarny, 1 kierowca-sanitariusz (7).

Zadania służby zdrowia UNDOF opierają się na następujących przedsięwzięciach:

- leczenie i ewakuacja chorych i rannych,
- profilaktyka zdrowotna,
- zabezpieczenie sanitarno-higieniczne i przeciwepidemiczne,
- sprawozdawczość medyczna,
- zabezpieczenie w leki i sprzęt medyczny,

- współdziałanie poszczególnych komórek medycznych w strefie operacyjnej i poza nią,
- szkolenie sanitarne personelu medycznego i żołnierzy kontyngentów (7).

Podstawową zasadą funkcjonowania służby zdrowia jest stała dostępność pomocy medycznej. Każdy kontyngent jest odpowiedzialny za 24-godzinną opiekę nad swoim personelem poprzez podległe służby. Chorzy lub ranni należący do personelu UNDOF leczeni są w ambulatoriach w Camp Ziouani i Camp Faouar przez okres nie dłuższy niż 14 dni. Baza łóżkowa UNDOF przedstawia się następująco:

- ✓ Camp Ziouani: Ambulatorium LOGBATT (Cancon, Japcon) – 1 łóżko; Ambulatorium POLBATT – 5 łóżek,
- ✓ Camp Faouar: Centrum Medyczne AUSBATT – 10 łóżek.

W razie masowych strat sanitarnych baza łóżkowa może zostać rozwinięta łącznie do 53 łóżek. W przypadku urazów wymagających dużych zabiegów chirurgicznych oraz chorób, których leczenie wykracza poza możliwości służby zdrowia UNDOF, hospitalizacje lub konsultacje specjalistyczna w lecznictwie otwartym odbywają się w cywilnych szpitalach na terenie Syrii lub Izraela. Pacjenci wymagający leczenia i/lub rehabilitacji przez okres powyżej 30 dni są ewakuowani do swoich krajów macierzystych (repatriacja z powodów medycznych). Do szpitali udzielających specjalistycznej pomocy medycznej personelowi UNDOF po stronie syryjskiej należą: Shami Hospital, Razi Hospital, Assadi Hospital i Italia Hospital (wszystkie w Damaszku).

Z kolei do szpitali izraelskich udzielających pomocy personelowi UNDOF zalicza się: Rebecca Sieff Government Hospital w Zefat, Poriya Hospital pod Tyberiasem, Rambam Hospital w Hajfie i Hadassa University Hospital w Jerozolimie (8, 9).

EWAKUACJA MEDYCZNA

Transport chorych i rannych żołnierzy lub pracowników cywilnych UNDOF odbywa się drogą lądową lub lotniczą. Transport lądowy jest prowadzony przy pomocy ambulansów służby zdrowia poszczególnych kontyngentów do ambulatoriów UNDOF lub szpitali cywilnych na terenie Syrii lub Izraela. Transport lotniczy (AIRMEDEVAC) prowadzony jest w ścisłej kooperacji z pionem operacyjnym Kwatery Głównej UNDOF i koordynującym akcję ewakuacji medycznej FMO, w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia personelu UNDOF i/lub w razie braku możliwości ewakuacji drogą lądową (9).

ZAOPATRZENIE MEDYCZNE

Zaopatrzenie w leki i sprzęt medyczny jest realizowane poprzez składanie zapotrzebowań przez SMO kontyngentów bezpośrednio do FMO w HQ UNDOF z 6-miesięcznym wyprzedzeniem. Zaopatrzenie odbywa się zasadniczo, co trzy miesiące. W przypadkach uzasadnionych istnieje możliwość częstszej realizacji zamówień. Służba zdrowia poszczególnych kontyngentów odpowiada za posiadanie w swoich punktach aptecznych i magazynach medycznych zapasów podstawowych środków farmaceutycznych, wystarczających na pokrycie miesięcznych potrzeb. Wymagane jest prowadzenie dokumentacji przychodów i rozchodów leków oraz sprzętu medycznego (11).

ZADANIA SŁUŻBY ZDROWIA POLSKIEGO KONTYNGENTU WOJSKOWEGO

Zabezpieczenie medyczne, sanitarno-higieniczne i przeciwpidemiczne w kontyngencie polskim jest realizowane w oparciu o siły i środki służby zdrowia Ambulatorium POLBATT w Camp Ziouani oraz sekcji medycznych w kompaniach piechoty na posterunkach nr 60 i 80.

Zadania Ambulatorium POLBATT:

- opieka medyczna, leczenie chorych i rannych, a w razie konieczności ewakuacja do szpitala cywilnego na terenie Syrii lub Izraela, celem hospitalizacji lub konsultacji specjalistycznej,
- prowadzenie szeroko pojętej profilaktyki (szczepienia ochronne, szkolenia sanitarne personelu Polskiego Kontyngentu Wojskowego, w tym podległego personelu medycznego w zakresie zasad udzielania pierwszej pomocy medycznej, a także higieny i epidemiologii),
- badanie wody pitnej z eksploatowanych ujęć pod względem chemicznym i bakteriologicznym oraz parazytologiczne i bakteriologiczne badanie kału pracowników bloku żywnościowego i chorych z objawami ze strony przewodu pokarmowego w Laboratorium UNDOF w Camp Faouar,
- systematyczne kontrole stanu sanitarno-higienicznego rejonu zakwaterowania wojsk,
- nadzór nad przestrzeganiem higieny osobistej, żywności i żywienia,
- prowadzenie statystyki i sprawozdawczości medycznej,
- zaopatrywanie kontyngentu w leki, środki opatrunkowe i sprzęt medyczny, utrzymywanie ich stałego zapasu w celu

MEDICAL REQUEST – AIRMEDEVAC

- Name of Patient: First name:..... Surname:.....
- Rank:
- ID Card No:
- Contingent:
- Location of injured or sick personnel:
- Type of injuries (sickness): **as many details as possible:**
.....
- Actual condition:
- Prognosis:
- Means of transport:
Helicopter: [] IDF
 [] Syrian
Ambulance: [] VW
 [] Pinzgauer
 [] APC
If other, specify:
- Helicopter transport requested from landing zone: at LT.
- Point for handover of injured person at A – line of IDF evacuation (barrel 18, Position 28, Position 80):
.....

Ryc. 2. Formularz AIRMEDEVAC

Fig. 2. AIRMEDEVAC form

Źródło: UNDOF 2001

zabezpieczenia podstawowej opieki medycznej i wyposażenia bojowego schronów,

- pełnienie przez personel służby zdrowia 24-godzinnej służby na bazie Ambulatorium POLBATT (7).

Zadania sekcji medycznych kompanii piechoty:

- udzielanie pomocy medycznej, leczenie w oparciu o własne siły i środki chorych i rannych żołnierzy UNDOF (w stanach zagrażających życiu również miejscowej ludności cywilnej) oraz ewakuacja medyczna do Ambulatorium POLBATT w Camp Ziouani, Centrum Medycznego w Camp Faouar, bądź do szpitali na terenie Syrii lub Izraela celem hospitalizacji lub konsultacji specjalistycznej,
- działania profilaktyczne (szczepienia ochronne personelu; szkolenia sanitarne w zakresie występujących czynników ryzyka i zasad racjonalnej profilaktyki oraz zasad udzielania pierwszej pomocy medycznej),
- badanie wody pitnej z eksploatowanych ujęć; badanie kału pracowników bloku żywnościowego i chorych z objawami ze strony przewodu pokarmowego w Laboratorium UNDOF w Camp Faouar,
- systematyczne kontrole stanu sanitarno-higienicznego rejonu zakwaterowania wojsk,
- nadzór nad przestrzeganiem higieny osobistej, żywności i żywienia,
- nadzór medyczny nad psami patrolowymi,
- prowadzenie statystyki i sprawozdawczości medycznej,
- zabezpieczenie medyczne żołnierzy biorących udział w patrolach dziennych, nocnych, saperskich, grupach szybkiego reagowania,
- zaopatrywanie się w leki, środki opatrunkowe i sprzęt medyczny w Ambulatorium POLBATT na użytek bieżący i wyposażenie schronów, apteczek pierwszej pomocy oraz toreb sanitarnych (7).

PIŚMIENNICTWO

1. Bartkowski T.: *Konflikt izraelsko-syryjski*, Sprawy Międzynarodowe, 1982, 8-9.
2. *Encyklopedia Wikipedia-wojny izraelsko-arabskie*. http://pl.wikipedia.org/wiki/Wojny_izraelsko-arabskie
3. *Geography of the Occupied Golan*. <http://www.golan-syria.org>
4. Hygiene Directives UNDOF. *Hygiene Directive Nr 1: Water treatment – standards and procedures*, March, 2001.
5. Hygiene Directives UNDOF. *Hygiene Directive Nr 4: Hygiene inspections of UNDOF kitchen and facilities*, March, 2001.
6. Hygiene Directives UNDOF. *Hygiene Directive Nr 6: Hygiene surveillance, responsibilities, reports*, March, 2001.
7. Medical Directives UNDOF. *Medical Directive Nr 1: Tasks, organization and responsibility of the UNDOF Medical Services*, March 2001.
8. Medical Directives UNDOF. *Medical Directive Nr 2: Treatment Policy*, March, 2001.
9. Medical Directives UNDOF. *Medical Directive Nr 3: Procedures*, March, 2001.
10. Medical Directives UNDOF. *Medical Directive Nr 4: Reports and Returns, Meetings*, March, 2001.
11. Medical Directives UNDOF. *Medical Directive Nr 5: Supply and Storage of Medical/Paramedical Equipment*, March, 2001.
12. Medical Directives UNDOF. *Medical Directive Nr 6. Laboratory Services*, March, 2001.
13. Modrzejewska-Leśniewska J.: *Bliskowschodni dylemat 1947-2000*. W: Bartnicki A. (red.): *Zarys dziejów Afryki i Azji. Historia konfliktów 1869-2000*, Książka i Wiedza, Warszawa, 2000, 507-530.
14. *Report of the Secretary – General of the United Nations Disengagement Observer Force for the period 6 December 2002 to 18 June, 2003*.
15. UNDOF. *United Nations Disengagement Observer Force – Background*. <http://www.un.org/Depts/dpko/missions/undof/background.html>
16. UNDOF. *United Nations Disengagement Observer Force – Facts and Figures*. <http://www.un.org/Depts/dpko/missions/undof/facts.html>
17. UNDOF. *United Nations Disengagement Observer Force – Mandate*. <http://www.un.org/Depts/dpko/missions/undof/mandate.html>

Adres do korespondencji:

mjr dr n. med. Krzysztof Korzeniewski, Wojskowy Instytut Medyczny, Zakład Medycyny Morskiej i Tropikalnej, ul. Grudzińskiego 4, 81-103 Gdynia 3, tel. 0 608 322 676, e-mail: kkorzeniewski@poczta.onet.pl

ZJAZDY, KONFERENCJE, SYMPOZJA – 2005

RSV 2005 Symposium

September 15-18, 2005

Oxford, UK

Contact: The Macrae Group, 230 East 79th Street, Suite 8E, New York, NY 10021, USA, Tel. +1 212 988-7732, Fax +1 212 717-1222,

E-Mail TheMacraeGroup@comcast.net,

Web www.rsv-symposium.org

15th Annual Congress of the European Respiratory Society (ERS)

September 17-21, 2005

Copenhagen, Denmark

Contact: www.ersnet.org/ers/

Membrane Dynamics in Endocytosis

September 17-22, 2005

Sant Feliu de Guixols, Spain

Contact: www.esf.org/esf_genericpage.php?section=I_O&language=0&genericpage=2189

15-17 Optimizing Antiviral Drug Therapy

Berlin, Germany

Contact: The Macrae Group, 230 East 79th Street, Suite 8E, New

York, NY 10021, USA, Tel. +1 212 988-7732,

Fax +1 212 717- 1222,

E-Mail TheMacraeGroup@comcast.net,

Web www.themacraegroup.com/default.htm